7/650-1827

04.04.2003
Sayı: 242

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİS BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Sayın Doç. Dr. Abdullah GÜL** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 04.04.2003

Emin ŞİRİN
İstanbul MİLLETVEKİLİ

1- 16 Mayıs 1960 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 7480 sayılı kanun halen yürürlükte midir? Kanun'un 1. maddesinde yer alan; "Türkiye Hükümeti, tecavüze mukavemet etmeye azimlidir. Türkiye'ye karşı tecavüz vuk'unda, ABD Hükümeti, talebi üzerine Türkiye Hükümeti'ne yardım etmek için, karşılıklı olarak üzerinde anlaşmaya varabilecek şekilde ve Ortadoğu'da Sulh ve İstikrarı İdameyi İstihdaf Eden Müşterek Karar Sureti'nde derpiş edildiği veçhile, silahlı kuvvetlerin kullanılması da dahil olmak üzere, ABD Anayasasına uygun gerekli her türlü harekete girişebilecektir" maddesi bugün nasıl uygulanmaktadır?

7/650-1827

3- 29 Mart 1980 yılında ABD ile imzalanan Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması (SEİA)'nın kapsamı nedir? Bugün halen yürürlükte midir? Yürürlükte ise, Antlaşmanın 2. maddesinde dile getirilen:

"Taraflar, ekonomik ve savunma konuları arasında yakın ilişkiler olduğunu ve sağlam bir savunmanın, sağlam ekonomiye dayandığı gerçeğini kabul ederek ve Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatı'nın üyeleri olarak karşılıklı sorumluluklarını yerine getirebilmek için birbirlerine yardım etmek amacıyla, Kuzey Atlantik Antlaşması'nın ikinci maddesinde öngörüldüğü üzere aralarındaki ekonomik işbirliğini, ticari, ekonomik, sınai, bilimsel ve teknolojik ilişkileri de kapsayacak biçimde geliştirmeye azami ölçüde çaba göstereceklerdir. Bu amaçla, Birleşik Devletler Hükümeti, Türkiye'nin kalkınma çabalarına, karşılıklı mutabakata varılmış mali ve teknik yardımları sağlamak için elinden gelen her türlü çabayı göstereceklerdir" örneğinde olduğu gibi, "elinden gelen her türlü çabayı göstereceklerdir" şeklindeki bu ve buna benzer muğlak ifadelerin açıklığa kavuşturulması düşünülmekte midir?

4- İncirlik'in bugünkü statüsü nedir? Bilindiği kadarıyla üssün iki komutanı bulunmaktadır. 29 Mart 1980 tarihinde imzalanan SEİA'yı Tamamlayıcı 3 No'lu Anlaşma'nın 3. maddesine göre:

"ABD Hükümeti, her tesise Birleşik Devletler Kuvvetleri'nin Komutanı sıfatıyla ve aynı zamanda Türk Tesis Komutanı ile tek temas noktası olarak görev yapacak bir subay atayacaktır. Türk Tesis Komutanı ve bu şekilde atanan Birleşik Devletler subayı, kendi kuvvetleri ve münhasıran bunlar tarafından kullanılan teçhizat, malzeme ve yerler üzerinde komuta ve kontrol icra ederek, aynı zamanda bunların güvenliğini sağlayacak faaliyetlerin, bu anlaşmanın ruhuna ve hükümlerine uygun şekilde yürütülmesini sağlamak için yakın temas ve işbirliğini sürdürecekler ve tesisteki faaliyet ve teknik işlemlerin, bu anlaşma hükümlerine uygun olarak yürütülmesini sağlamaktan sorumlu olacaklardır", "Türk Komutan, 'çevre güvenliği' de içinde olmak üzere, tesisin bir bütün olarak güvenlik ve düzeninden ve yerel Türk makamlarıyla ilişkilerinden sorumludur" hükümleri yer almaktadır. Buna göre Türk ve ABD'li komutanın yetkileri bakımından;

- İncirlik üssünün asıl görevi Türk komutanın denetimi ve ilgisi dışında mıdır?
- İncirlik Üssü'nün varlık nedeni olan harekatlar için kullanımında görev ve yetki ABD'ye mi aittir? Bu görev Türk makamlarının karışma, etki ve yetkisinin dışında mıdır?

7/650-1822

- 3 No'lu Tamamlayıcı Anlaşma'nın 4. maddesine göre; "Amaç, görev, konum, tesis planı, silah ve mühimmat miktarları, ana teçhizat kalemleri kadroları ve ABD kuvvet ve sivil unsur personel kadrolarına ilişkin ayrıntılar karşılıklı mutabakatla tespit edilecektir. Böylece izin verilen kuvvet ve kadro miktarlarındaki artışlar, yetkili Türk makamlarının ön iznine tabii olacaktır. Birleşik Devletler Hükümeti'nin yetkili makamları, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin yetkili makamlarına, Türk sivil personeli de dahil olmak üzere, tesislerden her birine atanmış personel miktarları ile görev teşkilatları hakkında üç ayda bir rapor vereceklerdir." Bu madde, anlaşmadaki şekliyle uygulanmış mıdır? ABD'li yetkili makamlar, Türk yetkililere tesislere neler getirildiği, hangi plan ve projelerin gündemde olduğuna ilişkin bilgi vermişler midir? Vermemişlerse bu konuyla ilgili olarak herhangi bir tedbir alınmış mıdır? Yaptırımı nedir?

5- İncirlik Uygulama Anlaşması'na, "Adana Askeri Terminal Kontrol Sahası İçinde Trafik Hizmetlerine Ait Usuller" başlığı altında yeni hükümler ilave edilmiştir. Yapılan bu ekin 2. tanım maddesi şöyledir: "Adana Terminal Kontrol Sahası (MTCA), merkezi İncirlik Tacın'ın oluşturduğu (3700N-3526 E) yarı çapı 50 deniz millik saha olup, İncirlik Hava Üssü'nü ve Adana Sivi Havaalanı'nı (Şakir Paşa) kapsar." Buna göre; ABD Hükümeti'nin atadığı komutanın, üssün güvenliğini gerekçe göstererek bu alan içinde ne gibi tedbirler alma imkanı vardır?

6- Anlaşmaya göre; "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Birleşik Devletler Hükümeti'nin belirli Türk Silahlı Kuvvetleri tesislerinde müşterek savunma tedbirlerine katılmasına izin verir" hükmü bulunmaktadır. Sözkonusu, "Müşterek savunma tedbirlerine katılma izni"nin sınırları nelerdir?

7- Türkiye'de bulunan Amerikan personeline, hangi anlaşmalara göre işlem yapılmaktadır? Suç işlemeleri durumunda, hangi mahkemeler yetkilidir?

8- ABD'nin, yıllardır İncirlik Üssü'nü ikili anlaşmalara aykırı olarak istediği gibi kullandığı iddia edilmektedir. Bu iddiayı doğrulamak üzere şu örnek verilmektedir: 1974 yılında Türkiye, Londra Antlaşması'na dayanarak Kıbrıs'a askeri müdahalede bulunmuştur. Bu olay üzerine ABD, 5 Şubat 1975 tarihinde tek taraflı kararla Türkiye'ye ambargo uygulamıştır. Türkiye'de bu harekete karşı 1969 yılında imzalanan anlaşmayı feshetmiş ve "Ortak Savunma Tesisleri"ne el koyma kararı almıştır. Ancak Amerika üslerden çıkarılamamış, hem dinlenme tesisleri, hem de İncirlik çalışmalarını sürdürmüştür.

7/650-1822

Bu türden anlaşma ihlallerine karşı herhangi bir tedbir alınması düşünülmekte midir? Bu ihlallere karşı Türkiye nasıl bir yaptırım uygulama yetkisine sahiptir?

9- ABD yetkilileri ile Meclis tezkeresinde yer almayan üslerin kullanılması konusunda bir mutabakat anlaşması yapılmış mıdır?